

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken September' 20-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Az Abbée Vinsonra ezen titulusú könyvért: *Le concordat expliqué au Roi etc. (A' Királynak megmagyarázott concordata, 's a' többi)* a' Fenyítő ítélőszék által Aug. 2-dik napján, a' tanáts ház' szaláját eltöltött halgatók előtt felolvastatott ítélet, e' volt: —

„Meggfontólván: — 1) ször; hogy Abbée Vinson maga megvallja, hogy a' fellebb nevezett könyvnek ő az írója — 2) ször; hogy ő a' Frantzia Constitúciónak 9-dik 's a' Concordatának 13-dik cikkelyére való tekintet nélkül, a' nemzeti jószágoknak eladattatását, prédálásnak és nyilvánosság lopásnak, 's azoknak megvásárlóit, sőt még azoknak előbbeni birtokosaikat is, istenkáromló tolvajoknak lenni mondotta, 's azon iparkodott, hogy a' nevezett jószágok' mostani birtakosaiknak lelkiismeretét nyughatatlanná tegye, azoknak nyugodalmakat megzavarja, őket az istennek haragjával fenyegetvén, és azt erőssítvén, hogy sem a' Pápának sem a' Püspököknek nintsen jussok arra; hogy a' papi jószágoknak eladattatását igazságosnak lenni nyilatkoztassák; hogy a' vádoltatott személy, ezeknek a' dolgoknak elkövetése által mind azokat a' mell-s legvaló meghívásbéli vétkeket elkövette, melyek az 1815-dik esztendőben Novemberben kijött törvénynek 8-dik cikkelyében kifejeztettek; hogy a' maga könyvének 90-dik levél-lapján, a' Szent Atyának és az egész, úgy nevezett *Gallicanus Clerusnak*

magaviseletét, megvető kevélységgel gyalázza, 's az utolsóinak még *Concordatista* és *Schismaticus* nevet is ad; hogy Abbée Vinson mind ezek által, akár mi némüek lehettek is egyéberánt az ő ezélszai, meghívta a' Frantziákat arra, hogy az országnak egy oly törvényét megrontsák, melly a' Constitúció által van megerössítette; 's végezetre, hogy ő mind ezek által a' Királynak tartozó tiszteletet megsértette, 's a' népet az ő Felsege eránt való engedetlenségre gerjesztette; mind ezeket meggondolván: az ő könyve elnyomattatásra (megtiltatásra), 's a' vádoltatott személy három hónapi bészárattatásra ítéltetik; ezen kívül rendelés tétetik az eránt is, hogy Abbée Vinson két esztendő alatt a' Politzia' felvigyázása alatt legyen, a' perre való költséget fizesse-meg, és 300 Frankokból álló *Cautiót* (zálogpénzt) tegyen-le. A' Királyi Prokurátornak hatalom adatik arra, hogy a' többször említett könyvnek nyomtatóját és elszélesztőit, törvényesen üldözhesse mindenütt.“ — Abbée Vinson, az ítélőszéknek azon ülésében, melyben ez az ítélet réakimondatott, Papi rubájában volt jelen.

(A' múlt kedden költ M. Kurirban kiadtuk a' Frantzia Királynak azon parantsolatját, melly által Michaud, azért, hogy Abbée Vinsonnak ezen könyvít, 's a' másét is kinyomtatta, a' maga, *Királyi Könyvnyomtatói méltóságrol* való Pátensét elvesztette).

A' Király, a' September 7-dikén költ *Monitör* szerént, tsukugyan jónak lenni

találá az eddig való *Követek' Kamaráját* eloszlatni. Az ezeránt Sept. 5-diken kiadottou Királyi végzésben ezek mondattanak: — “

„Státusainkba való visszatérésünktől fogva naponként jobbanjobban meggyőztettünk egy közönséges alkalmatossággal tett mondásunknak igazsága felől, tudniillik, hogy a' jobbitásoknak hasznossága mellett az újításokból származó veszedelmek is ott szoktak lenni. Mi meggyőztettünk a' felől, hogy alattvalóinknak szükségeik és kívánságaik ezen a' ponton egygyesülnek, Logy a' Constitútzio, ez a' Frantzia ország' közönséges törvényeinek fundamentuma, 's a' közönséges tsendesség' kezese, megsértődés nélkül tartattassanak - fenn. Ehez képpest meghatároztuk, hogy a' Követek' száma annyira szállittassék-le, mint a' Constitútzióban meghatároztatva van (tavaly 258 helyett 400-zan is voltak), és hogy 40 esztendős embereknél fiatalabbak ne választathassanak (tavaly 20 és 30 esztendőök között lévő idejük is sokan voltak). Hogy azonközben ez a' helyreállittatás törvényes módok szerint essék-meg, e'végre elkerülhetetlenül szükséges leszen a' *Választó Gyűléseknek* újonnan lejendő őszsze hivattatása, oly véggel, hogy ezek új *Képviselő Kamarát* váloszszanak. Ezen okokra nézve, Ministeréinknek meghalgtása után a' következőket rendeltük és rendeljük: — 1) ször. A' *Constitútziónak* tikkelyei közzül egygyik sem vétettethetik új megvisgáltatás (*revisio*) alá. (ezen iparkodtak tavaly igen nagyon a' Képviselő Kamarának némely tagjai). — 2) ször. A' Követek' Kamarája eloszlattatott. — 3) ször. Az, hogy melyik Departament hány követet küldjön, az itt következő laistromban határoztatik-meg. — Itt következőnek még ezen Királyi Végzésnek 10 tikkelyei, mellyeknek röviden ennyiben áll a' summájok. A' *Választó Gyűlések* Oktober' 4-diken gyűlnek őszsze a' választásra. A' választá andó Követek November'

4-dikére gyűlnek őszsze Párisba. Mindenik elhozni tartozik magával az ő születéséről való bizonyságlevelét, mellyből kitessek, hogy 3 legalább 40 esztendős ember legyen. Arrol is mindenik bizonyságlevelet tartozik hozni, hogy az adó, mellyet ő a' Státusnak fizet, legalább 1000 Frankra telik. Az az 1815-ben Jul. 13-dikán költ Rendelet) mellynek ereje mellett a' Követek' kamarája a' maga tagjainak számát 258 helyett 402-tőre szaporította vala) vissza vétettetik.

A' *Memorial Religieux* nevű, Párisi újság szerént (de a' mellynek tudósításai az ilyen dolgokban nem mindenkor szoktak egészszen hitelesek lenni) a' *Romában* lévő Frantzia Követ Gróf *Blacas*, szerentsésen elvégezte a' főbb pontokra nézve a' Szent Székkal való alkukozásokat. Mondják, hogy a' régi Frantzia Püspökségek ismét helyre fognának állittatni, és hogy Pápa ő Szentsege már most ismét ket Kárdinálisokat fogna Párisba küldeni, még pedig az egygyiket *Legatusi* titulussal, oly véggel, hogy a' *Religio* és a' *Státus'* boldogsága' helyreállittatásának nagy munkáját, a' melly már elkezdett, egészszen hajtsak végre.

A' *Nancy* városában elő fordult lármáról ezeket írják a' Frantzia határszélekről: — “

„Némely lakosai ezen városnak, 's még a' környékiek közzül is némelyek, megégygyeztek vala, hogy a' várost elfoglalván a' Generálisokat és Oberstereket öldököljék-meg, a' több katonaságot pedig vagy hajtsak a' magok részekre, vagy verkeztessek ki fegyvereiből. Az őszszeesküvés' fejei már valórággal szert is tettek vala a' kaszárma' tolvaj kúlsaira. Bünös czéljokat Augustus' 15-dik napján akarták munkába venni: de megsajdittatott, hogy mit akarnak. A' katonaság' előljaróinak a' lett volna tettések, hogy egészszen várják-el az őszszeesküvésnek kiütését, 's akkor lepjék-meg a' bünösöket, mikor már hozzá fog-

tak munkájokhoz: hanem a' Prefektus Centre-Admirál *Kersaint* jobbnak találta megelőzni a' dolgot. Aug. 8-dikán éjjel már özsze fogdostak volt 32 embert, de a' kik közül más nap' reggel 22-tőt elbocsátottak. Egy elszökött. Az elfogattatva lévők többire mind alacsony sorsú emberek. Főbb czélzásokat még nem lehetett kitanúlni, de ezt talám ők magok sem tudták. Úgy látszik, hogy csak a' nyúghatatlanság' lelke ingerlette őket.

Nagy Britannia.

Az a' már jóval ezelőtt kiadott parantsolatja az Országlószéknek, melly szerént minden Anglus kereskedőknek megtiltatott az, hogy a' Déli Amerikai Spanyol insurgenseknek fegyvert vigyenek, a' múlt-Augustus' 4-dikén ismét megújított: mostantol fogvást pedig már ugyan szorosán és valóssággal végre hajtatik. Hasonló módon tilalmaztatik már most a' fegyvernek ugyan azon insurgensekhez való vitettetése, Belgiumban is, a' hol mind ez ideig szabad volt minden portékáknak Déli Amerikába való hordattatása. Az Északi Amerikai Státusoknak hajói ellenben minden akadályoztatás nélkül 's egész nyilvánssággal folytatják most is, nevezetesen új *Orléánból*, minden féle hadi készületekkel, az ott való kereskedést.

Bolívar Simon, a' kit most annyit emlegetnek a' közönséges levelek, 's kiról a' közelébb költ Magyar Kurirban irtuk, hogy egy Proklamátziójában minden rabszolgákat meghívott a' fegyverfogásra, ezen Proklamátzióját az 1816-dik esztendő Juniusának 2-dik napjáról, mint a' Szabadság' Hatodik esztendejéről dátálja, 's magát, minden *Venezuelai, Új-Granadai*, 's egyéb oda való országokbéli armádák' Fő vezérének nevezi.

Az *Anglus* levelekben kijött a' Sz. Domingói Henrik Király' 1815-re való Ud-

vari Almanachja, ily titulus alatt: — "Almanach Royal d'Hayti pour l'année 1815, douzieme de l'indépendance et la quatrième du regne de Sa Majesté. Présenté au Roi par P. Roux. Au Cap Henry, chez P. Roux, imprimeur de Sa Majesté." — A' könyv' titulusos levelén szemleltetik a' birodalom' czimere, tudniillik egy koronás Phoenix, a' melly egy égő farakásból emelkedik felfelé. Körülette ilyen irás találtatik: Je renais de mes cendres (*Feltámadok hamvaimból*). A' czímert két oroszlány tartja, ilyen körülírással: Dieu, mon cause et mon épée. (*Az isten, az én ügyem, és az én kardom*). A' könyv' eleibe van nyomtattatva egy levél, melyben parantsólja Henrik Király a' maga külső dolgokra ügyelő Ministerének Státustitoknok Hertzeg *Limonadénak*, hogy a' nevezett Királyi könyvnyomtatóval 's ezen Kalendarium' kiadójával minden olyan tudósításokat közöljön, a' mellyek ezt a' munkát tökéletesebbé tehetik. — Az országnak innepei között megneveztetve vannak benne: A' függetlenség' innepe (e' veszi a' maga eredetét 1803-ból, és esik Januáris első napján); a' Monarkhia' felállittatásának innepe (veszi eredetét 1811-ből 's esik Martzius' 26-dikán); a' szántóvetők' innepe Aprilis' 15-dikén; a' koronázás' innepe Junius' 2-dikán; a' Király, és Királyné' neve' innepe Augustus' 15-dikén, 's a' Koronaörökös Hertzegaszszonyé is, (mind ezek az 1811-dik esztendőntől eredvén). — Lelki pásztorságok vagy Parokhiák találatnak az országban 54-gyen. Azután következnek az Udvari Fő rangok, három szakaszokban: —

Első Szakasz. Ebben vannak, a' Királyi Familia, úgymint: ő Felsége a' Király *Henrik*, született 1767-ben Október 6-dikán, megkoronáztatott Junius' 2-dikán 1811-ben, házosságra lépett Julius' 15-dik napján 1793-ban ő Felségével *Mária Lndovihával* Hayti Királynéval, a' ki szüle-

tett 1778-ban Május 8-dikán, megkoronáz-
tatott Jún. 2-dikán 1811-ben. — *Gyermekei,*
úgy mint: ő Királyi Hertzegsége *Henrik*
Ferdinand Ferentz, született 1794 ben Ma-
jus' 15-dik napján; ő Királyi Hertzegsége
Henrik Viktor Jakab, született Mártz. 3-di-
kán 1804-ben; ő Királyi Hertzegaszszony-
sága *Madame Amethista Henrika*, született
Júl. 7-dikén 1800-ban; és *Madam Anatha-*
sia Henrika. — *Királyi vérből való Princzek,*
úgy mint: *Princz Noele*, a' Királyné' test-
vere, született 1784 ben, házasságra lépett
Madam Cölestina Joséphával, a' ki született
1785-ben; ő Királyi Hertzegsége *Princz Já-*
nos, a' Király' testvére' fia, házosságra lé-
pett 1808-ban *Dáma Lassen Sára* ő Királyi
Hertzegaszszonyságával, özvegységre jutott
1812-ben, másodsori házosságra lépett 1814-
ben *Crancy Augustina* Dáma ő Hertzegasz-
szonyságával a' *Princz Gonaives'* özvegyé-
vel. —

Második Szakasz. Az Ország' Nagy
Tisztjei: ő Királyi Hertzegsége *Princz*
Noele, Hayti Nagy Marschal, a' testörző
sereg' Oberster Generálisa; ő Királyi Her-
tzegsége *Princz János*, Hayti Nagy Mar-
schal. *Feldmarschallok:* *Princz Eugenius*;
Princz Limbè; *Princz S z a i n t - M a r c*;
Hertzeg Fort-Royal; *Hertzeg Plaisance*;
és *Hertzeg Artibonite*. *Ministerek:*
Princz Limbè hadi és tengeri Minister; ő
Excellentziája *Gróf de-la-Taste* Finan-
tziára és egyéb belső dolgokra ügyelő Mi-
nister; ő Excellentziája *Gróf Limonade*
külső dolgokra ügyelő Minister és Státusti-
toknok; ő Excellentziája *Gróf Terreneu-*
ve igazságtételre, ügyelő Minister. A' *Koro-*
na' polgari *Nagy Tisztjei:* *Érsek Hertzeg*
de-l'-Anse Nagy Alamisnarius; *Princz*
Noele Fő Pohárnokmester; *Hertzeg Fort-*
Royal Korona' Nagy Marschalja; *Hertzeg*
Plaisance Fő Kamarás úr; *Báró Mont-*
point Fő Lovászmester; és *Báró Sicard*
Fő Ceremoniamester. —

Harmadik Szakasz. Az Ország' Nemes-
sége: Ez áll 3 Princzekből, 19 Grófból,
kik között vannak *Gróf Jeremie*, *Ferrier-*
Rouge, *Neogane*, *Filóric*, *Presquisle*, és 36
Bárókból, kik között a' nevezetesebb *Des-*
salines, *Pierre-Poux*, *La-Tortue*, és 11
Ritterekből.

A f r i k a.

Az itt következő tudósítások szerint az
Algiriai tengeri tolvaj Státust olyan állapot-
tra juttatá az Angliai hajós sereg, hogy so-
káig meg fogja emlegetni. *Livornóbol* így
irtak ezen történetről September 8-dik nap-
ján: — “

„A' *Cordelia* nevű Angliai Brigantin'
Kapitánya *Sargent Wilhelm*, *Algiriából* 8
napok alatt ide érkezett, és minden Euró-
pai Hatalmasságoknak Udvaraikhoz szolló
tudósításokat hozott onnét. —

„Maga ezen Kapitány ezeket beszéli:
Az ő hajója is az *Admiralis Exmouth* hajós
seregéhez tartozik, a' melly 6 Linea, 7 Fré-
gát, néhány korvette és egyéb kisebb szerű
hadi hajókból áll. Ez a' hajós sereg Au-
gustus 27-dikén délutánni 2 órakor érke-
zett-meg *Algiria* városa eleibe. *Lord Ex-*
mouth béizent a' *Deyhez*, hogy egy óra
alatt minden tengeri készületeit adja-ki,
's magát minden eleibe terjesztendő felte-
teleknek vesse alája. Eltelvén az egy óra
a' nélkül, hogy a' *Deytől* válasz érkezett
volna, *Algiriát* az Anglus hajós sereg 3 óra-
kor egyszerre hirtelenséggel megtámodta. —

„Az ágyuzás éjfélelőtti 11 óráig tartott.
A' várost a' láng egészszen elborította. A'
két főbb erősségek, és a' *Móló* (a' kikötő-
hely' száját fedező bástya) egészszen össze-
rontattak. Az Algiriaiak' tengeri ereje, a'
melly 4 Frégátból, 4 Korvettékből 's né-
hány apró hajókból állott, egészszen felé-
gettetett. Az ő emberekből álló vesztesé-
sek, 4000 elestekre és 1500 megsebesedet.

tekre tétetik. Az Ánglusok' holtakból és sebeseblől álló vesztese, valami 800-ra telt. Lord *Exmouth* maga is a' sebesekek között van a' Titoknokjával, két hajós kapitányaival, és számos egyéb Ánglus tisztekkel egygyütt. (Ezt a' környülállást mindazonáltal, hogy Lord *Exmouth* maga is megsebesedett volna, kétségbe hozza: *Bétsben*, azért, hogy a' mindjárt alabkövetkező levelben, mellyet Lord *Exmouth* tulajdon kezével irt a' Florencziai Ánglus Következ, semmit nem ír a' maga' megsebesedése felől). —

„Ezen történetek után réa állott a' *Dey* az Anglus Admirálistól eleibe íratott minden feltételekre, a' mellyek közzé tartozik, hogy minden nállataláltató keresztény rabokat kiad, a' kik valami 1000-ren vagy-nak, 's azt az egészsumma pénzt is vissza fizeti, mellyet a' folyó esztendőben, mint váltság pénzt, a' *Nápolyi* és *Sárdinai* eredetű rabszolgákért, már bévett. Az Ánglus Konzul, kit a' *Dey* mind ez ideig fog-ságban tartott, szabadon botsáttatott.“

Itt következik annak a' levélnek sum-mázata, a' mellyet Admirál Lord *Exmouth*, a' Britannushajós sereg' Fő vezére, *Algiriá* mellől, a' *Florentziában* lévő Anglus Követ-hez *Falkoner* Jánoshoz küldött: —“

„A' *Queen Charlotta* nevű Linea hajó-rol Aug. 30-dikán 1816-ban.

„Szerentsém van jelenteni az úrnak, hogy én a' Régens Princz ó Királyi Hertzeg-ségenek parantsolatjára ide jöttem, hogy az *Algiriai Dey* parantsolatjából Bonánál történt kegyetlenségekért elégtételt vegyek.

„Minthogy azokat a' kivánságokat, mel-lyeket én a' Régens Princz' nevében tettem, a' *Dey*, a' maga erejéről való hibás képze-lődés miatt, megvetéssel fogadta, ehezkép-pest kentelennek lenni szemlélttem magamat

arra, hogy az ó Britanniai Felségétől réam-bizatott eszközöket elővegyem a' végre, hogy ez a' vad Fejedelmetske azt a' gyalázatot megesmerni kenszerítettessék, mellyel ó az Ánglus nemzetet illette. Szerentsés-nek tartom magamat, hogy az urat arrol tudósíthatom: hogy az Algiriai hajós sereg egészszen semmivé tétetett; hogy a' keresztények rabszolgasága telyesen eltöröltetett, és hogy a' békesseg azon feltételek alatt kötöttem meg, mellyeket a' Regens Princz ezen Fejedelemnek eleibe íratott ('s a' mel-lyek summásan alább következnek) —“

„Lord *Exmouth*.

Rövid előadása a' *Queen Charlotta* ne-vű Linea hajó' Kapitánya *Brizbane*, és az *Algiriai Dey* között (a' verekedés után Aug. 29-dikén) tartatott beszélgetésnek: —“

„Én (itt Kapitány *Brizbane* beszél), jelentést tettem a' *Deynek*, hogy Lord *Ex-mouth*, az Ánglus Konzul 's az Ánglus nem-zet ellen elkövetett megbántatásokért, elég-tételt kíván. —

A' *Dey* erre úgy felelt, hogy ó kész ennek megtételére — 's hogy, hát mit kívá-nunk? —

„Erre én így szollottam: — Igen na-gyon nyilatkoztassa-ki az úr azon erőszakos tselekedetével való megnemelégedését, a' mellyet egy hirtelen való felhevülésében el-követni mérészlett, 's őtet azért kövesse-meg. —

„A' *Dey* így felelt: — Én erre is kész vagyok.“

„Én ekkor így szollottam: — Tehát mennyen az Ur legkissebb halasztás nélkül a' Konzulhoz, és kérjen tölle botsánatot —

mellyet a' Dey azonnal, minden Ministereinél jelenléteben, véghez is vitt. —“

„Alairta: — *John Brisbane*, Kapitány.

„Királyi Juzsinör Májor *Gosset*' jelenléteben.

Az Algiriával való békeséges tikkelyek, mellyek annak, Règens Princz ö. Királyi Hertzegsége által, Augustus 30-dikan, 1816-ban, eleibe irattattak: —

I.) *Tikkely*: A' keresztény rabságnak örök időkre való eltöröltetése.

II.) *Tzik*. Minden rabszolgáknak, mellyek a' Dey Státusaiban találtak, az én hajóimra legfeljebb hónap' déli 12 óráig lejendő kiadattatása.

III.) *Tzik*. Minden summáknak, mellyek most ezen osztendőnek kezdetétől fogva, névszerént ö két Siciliai és Sárdinai Királyi Felségek által, mint váltság pénzek, az ö Felségek nemzeteikből való rabszolgákért lefizettettek, visszaadása.

IV.) *Tzik*. Ö Belgiumi Királyi Felségével is békeség köttetetik, ugyan azon feltetelek alatt, mellyek alatt Nagy Britannia vasal.

V.) Az Ánglus Konzúlnak közönséges megkövetése a' rajta elkövetett megbántásokért.

Elegyes dolgok.

Végezte annak a' némely Ánglus újság levelekben, az Afrikai Barbarus Fjedelmek ellen való hadakozásra nézve, kijött okoskodásnak, melly a' Magyar Kurir 21-dik számú darabjának 150-dik levéllapján félbemaradott: —“

„Annak a' tengeri zászlónak, melly a' maga félsőségét a' Frantzia és Spanyol hajós seregek ellen a' *Közeptengeren* megmúttatta, nintsen ugyan azért, hogy az *Afrikai Barbarus* Statusokat megalázhassa, semmi szüksége a' masok segedelmére. Azonban tsakugyan még sem hiszszük mi azt, hogy *Algiria* minden segedelem nélkül és a' nép oly tudatlan, legyen, hogy a' városnak semmivétettetésére két Linea hajók elégéségesek lennének, mint azt egyszer Lord *Cochrane* az Alsó házban erőssítette. *Sir William Monson* így szollott *Algirairól*: —“
A' ki ezt látta, meg kell annak vallani ennek erős voltát.“ — Valósággal olyan erős is, hogy alig lehetne elfoglalni, ha illendően védelmeznék. A' ki azt erőssítené, hogy valamelly hadi hajós sereg, oly sántzoknak lántzai között, a' mellyek 300 nagy ágyúkkal megrakattatva vagynak, néhány száz ölnyi távolságra, hadi linéával elevezhet, az, vagy a' szánakozásig tudatlan ember volna, vagy feltett czélzással meg akarna másokat tsalni. Valamelly próbatételt, mint könnyű dolgot úgy adni elő, legbizonyosabb eszköz arra, hogy azt a' tisztet, a' kire ezen próbatételnek végre hajtatása bízzattatik, a' közönség' boszszankodásának kitegyük, ha a' dolog jól nem üt-ki, noha ö semmi gyalázatot nem érdemel is. Mi igen nagyon hajlandók vagyunk egy még meg nem próbált ellenséget tsekélynek tartani. Így gondólták a' mi Ministereink 1806-ban is a' *Dardanellákat* minden oltalom nélkül 's a' népet igen tudatlannak lenni, addig, míg az az Admirális (*Duckworth*), a' ki ott egy hajós sereget által akart vinni, arról a' 600 fontos gránitgolyóbisról, melly a' mi *Windsor - Castle* nevű Lineahajónak nagy árbotzfáját ketté torte, tudósítást nem tett; 's annak az expeditziónak szerző okait meg szégyenítette volna, ha a' Státus' kormánya mellől már előre el nem kergettettek volna (Az az Admirális, a' ki

itt említették, mint győzedelmi jegyeket két ilyen nagy golyobisokat hozott-el magával Angliába, 's a' maga falusi háza eleibe emlékezetnek okáért két oszlopokra helyeztette, mellyek között, a' Dardanellák' nevére, egygyiket A bydónak a' másikat Sestónak nevezte). Az Algiriaiaknak éppen olyan nemű mozsaragyúik és köveik vagynak mint a' Törököknek, 's ágyúik mellett *Törökök* és *Renegatusok* teszik a' szolgálatot, kik között megkülömböztetett tálentumú emberek is találtnak, hihetőképpen a' Betsület-Legi óbéliek. De azonban még sem oly nagyon félünk mi az Algiria ellen való expeditzióinak *resultatumtól*, ha szintén az ellene eddig tétetett expeditzióknak historiájában igen kevés vigasztalásra méltó dolgokat találunk is. *Ötödik Károly*, minekutánna *Tunis* előtt *Golettét* elvette 's 20,000 rabszolgájakat megszabadított volna, maga azután *Tunis* mellett éppen ennyi embert vesztett-el a' tulajdon magái között; és szerentsésnek tartotta magát, hogy akár melly drágán is békességet köthetett. Ezen kívül vissza felé való útjában is elvesztette 15 Lineahajóit, 140 szállító hajóit, és 8000 embereit a' tenger' hánykodásának dühösködése miatt. Éppen ily szerentsétlen volt *II-dik Filip* is Algiria ellen. A' házak ott alacsonyok, kőből vannak építve, majd semmi fa és házi butor nélkül. Minden házat lehet oltalmazó erősségnek használni mint a' *Rosettei* és *Buenos-Agresi* házakat; két oly nevek, a' mellyek sokkal több szerentsétlenségeknek emlékezetét újítják-meg, hogy sem könnyen elfelejtkezni lehessen róllok. De hiszem, ha szinte egész *Algiria* városa öszsze rontatna is, még se' okozna ez semmi megilletődést a' lakosoknak; ők mint jó *Muselmánok* így fognának felkiáltani: *E' volt az istennek akarata!* — Mikor *I-ső Jákob* a' maga vitézségét Algiriának megtámadása által akarta volna megmutatni, *Sir Monson* eleibe terjesztette minden rossz következé-

seit egy oly próbatételnek, a' melynek szerentsétlen kimenetele gyalázzal borítaná-el az Angliai fegyvert. Nem halgattatott-meg. *Robert Mansel*, *Lord Wilsonghby*, és *Gróf Dendig*, egymásután elküldettettek hajósseregekkel. Egygyik se' tehetett semmit. *Blake* ugyan olyan szerentsés volt, hogy a' *Tunisi* hajós sereget *Goletténél* elégette: de a' mi kereskedésünk ezen győzedelmeskedésünk miatt többet vesztett a' Középtengeren, mint a' győzelem ért; már még ez után kezdtek a' megmérgeződött Barbarusok jobban szaporítani a' magok evező lapátos hajóikat, a' mellyeket sokkal bajosabb és véshedelmesebb elkerülni, mint azokat, a' mellyeknek vitorláik vagynak. Ilyen hajók borították-el azután a' Középtengert. Az e'féle tsatázásokban nem sokat gondólnak a' Barbarusok a' magok foglyaikkal. Mikor *XIV-dik Lajos* az 1683-dik esztendőben Admirális *Duquesnoi* által Algiriára ágyuztatott, az Algiriaiak minden nállok lévő Frantzia foglyokat meggyilkoltak. Maga a' *Dey* olyan kegyetlen volt, hogy a' Frantzia Konzult egy mozsárnak a' szájára tétetvén, kilövette a' Frantzia hajós sereghez, melly a' városra ágyúzott. Tehát Algiriának megtámadtatása által, akár ütött szerentsésen-ki akár nem, semmit nem nyert az emberiség soha."

A' *Párisból* érkezett maganos levelek-szerént, az a' *Rendelés*, mellyet a' Frantzia Király a' Követek' eddig volt kamarájának feloszlattatására, új kamarának választatására, és arra nézve kihirdettetett; hogy a' *Constitúciónak* egy tikkelye sem véhetődik megvizsgáltatás alá, annyira megörvendezettette a' Párisiakat, hogy a' *Státus* papírósainak betse azonnal nevedni kezdett, 's a' lakosok a' nagy felbuzdulással meg, akarták világosítani házaikat.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

*A' Pesten September' 14-dik napján költel
velekben, ezeket olvassuk:*

A' múlt hétfőn itt Pesten a' Fels. Curia tagjainak, a' nemes Ifjúságnak, és válogatott számos tisztelőknak késéretével, rangjához illő szomorú pompával eltemetett Nagyságos Kiss Mihály Ur, Tsászári Királyi Tanácsos, és a' Királyi Tablánál Referens Assessor, kit hosszas betegeskedése már régen minden foglalatosságoktól elvont. Élt 78 esztendeig.

Nyitra n Aug. 22-dikén meghalt Mélt. és Fő Tisztelendő Nejedly József Dulminai választott Püspök, a' Nyitrai T. Káptalannak Prepostja és a' Lelkiekben a' Püspöknek Generális Vicarius, életének 80-dik esztendejében. Az ő halálát P. Géczy András, az Ajtatos Iskolák' Szerzetese, megtisztelte siralmas versekkel.

~~~~~

Egy pár szó az időjárásról: — Párisban September 1-ső napján az eső megeredvén, oly hideget okozott, hogy 3-dikban éjjel jeget tsinált, 's negyedike viradóláig hó esett essővel elegyesen. Erre nézve az odaváló templomokban 40 napi imátságok hirdettek és kezdődtek-el, a' melly már második negyven-napi imátság az idén Frantzia Országban. —

Londonban is hó esett azon napon, a' mellyen Párisban.

Toulouse városában September 1-ső napján nagy dér volt.

Austriában mind az ideig igen szép és meleg napokkal szolgál a' September.

B r a s i l i a.

Rio - Janeirobol így irtak Julius' 20-dikán: — “

„Le irhatatlan örömet okozott itt a' Királynak azon rendelése, melynek erejeszerént ez az ország Portugalliával úgy összesztatoltatott, hogy most már a' lakosok egymást mint azon egy haza' gyermekei úgy nézhetik, 's azon egy törvényeknek lehetnek részeseik. De nem kisebb örvendezésnek tárgya ugyan itt a' Királynak még egy más újabb rendelése, melly által itt tökéletes *Religiói Szabadság* állittatott lábra. A' harmadik intézet ugyan itt, a' melly ezen ország' virágzásának fundamentomát tárgyazza, az, hogy a' nép' számára iskolák állittatnak - fel, mellyeknek dolgában itt mind eddig nagy fogyatkozás vala. Egy Akadémia is állittatik-fel, de a' mellynek iparkodásai most egy eleintén csak az ország' megmíveltetésére szükséges tudományoknak virágoztatására fognak kiterjedni, a' melly célra fogatos haszonnal fognak fordittatni valami 40 Frantzia Familiák is, mindenféle mives és kézmives emberek, kik a' Frantzia partokat a' múlt tavaszon oda hagyván, *Brasiliába* szerentsésen megérkeztek. Most egy előre három házakat rendelt nekik az Országlószék, a' hol megnyomúlhassanak; adatott nekik szükséges házi portékát, sőt eleséget is mind ez ideig, lust, halat, gyümölsöt, 's *Portói* és *Maderai* bort.

Sept. 17-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 328 1/2 forintot. — egy Császári aranyért 15 fl 15 kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kr.

Sept. 18-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 327 forintot. — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 32 kr.

Sept. 19-ik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 326 — forintot. — egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr. adtak —